Адыгэ макъ

№ 38 (19803)

2011-рэ илъэс

БЭРЭСКЭЖЪЫЙ
ГЪЭТХАПЭМ и 2

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИIЭП

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

ГушIогъо зэхахь

Ветеранхэм я Адыгэ республикэ советрэ УIэшыгъэ КIуачIэхэм яофицерхэу («Мегапир») запасым щыIэхэмрэ бэмышIэу я 291-рэ артиллерийскэ бригадэм иактовэ зал щызэхащэгъагъ «Офицерскэ бал» зыщIэ гушIогъо зэхахьэ. Ар Хэгъэгум иухъумакIохэм я Мафэ фэгъэхьыгъагъ.

Ащ игъэхьазырынрэ изэхэщэнрэ чанэу хэлэжьагъэх артиллерие бригадэм ипащэу полковникэу А. А. Коробовыр, ветеранхэм яреспубликэ совет итхьаматэу Г. В. Бартащук, ветеранхэм яреспубликэ совет ипащэ иIэпыIэгъоу С. Перелыгинар, нэмыкIхэри.

МэфэкI зэхахьэм къырагъэблэгъагъэх лIэужищым яунагъохэр. Ахэр Хэгэгу зэошхом хэлэжьагъэу М. А. Богомоловым, боевой Iофхэм Народнэ Республикэу Анголэ щахэлэжьагъэу Г. В. Бартащук ыкIи грузин-абхъаз зэмызэгъыныгъэ бырсырым хэтыгъэу А. Котик арых. Ахэм яшъхьэгъусэхэмрэ ябынхэмрэ ягъусагъэх.

«Офицерскэ балкIэ» зэджэгъэхэ зэхахьэр апэу къызэIуахыгъ бальнэ-спорт къашъоу «Легенда» зыщIэмкIэ. Бригадэм ипащэу А. А. Коробовым фагъэшъошагъ медалэу «За офицерскую доблесть» зыфиIорэр. Адрэ унагъохэми шIухьафтын лъапIэхэр аратыгъэх.

Хъулъфыгъэхэм — ветеранхэмрэ нахь ныбжьыкIэхэмрэ сыдигъокIи яхэгъэгу къызэраухъумэщтым зэрэфэхьазырхэр зэхахьэм къыщагъэлъэгъуагъ.

ШЫМЫГЪЭХЪУ Мурат.

АР-м иветеран совет ипресс-секретарь.

Сурэтыр зэхахьэм къыщытырахыгъ.

Губгъо IофшIэнхэм афежьагъэх

Тигъэзет макъэ къызэригъэIугъагъэу, республикэм мы аужырэ мафэхэм губгъо IофшIэнхэр щызэшIуахыхэу рагъэжьагъ. Тызыхэт лъэхъаным анахьэу IофшIэнхэр зыфэгъэхьыгъэхэр бжыхьасэхэм ящыкIэгъэ минеральнэ чIыгъэшIухэмкIэ яшIушIэгъэныр ары.

Адыгеим мэкъу-мэщымкIэ и Министерствэ къызэритыгъэмкIэ, гъэтхапэм и 1-м ехъулIэу губгъо IофшIэнхэм зыщафежьагъэхэр районых. ПстэумкIи бжыхьэсэ гектар мини 107,4-м ехъоу къагъэкIыгъэм щыщэу гектар мин 15-м фэдиз хьазырмэ яшIушIагъэх. Районхэу мы IофшIэнхэр зыщызэшIуахыхэрэр ыкIи гектар пчъагъэу ахэм зыщяшIушIагъэхэр мыщ къыкIэлъэкIох: Джаджэр — гектар 11428-рэ, Красногвардейскэр — гектар 1150-рэ, Тэхъутэмыкъуаер — гектар 700, Мыекъуапэр — гектар 690-рэ ыкIи Кощхьаблэр — гектар 580-рэ.

Бжыхьасэу къагъэкIыгъэхэм ащыщэу коцым ыубытырэр гектар мин 83-м тIэкIу къехъу. Тыгъуасэ ехъулIэу ащ щыщ гектар мин 12-м фэдизмэ чIыгъэшIухэр аIэкIагъэхьагъ. Джащ фэдэу хьэ гектар мин 13,2-м ехъоу къагъэкIыгъэм щыщэу гектар 1500-м ехъумэ яшIушIагъэх. Рапс гектар мини 10,6-м ехъоу губгъом илъым щыщэу гектар 1100-м фэдиз хьазырым чIыгъэшIухэр ахатэкъуагъ.

Губгъо IофшIэнхэр зэрагъэцакIэхэрэм дакIоу минеральнэ чIыгъэшIухэмрэ гербицидхэмрэ якъызIэкIэгъэхьан фэгъэхьыгъэ амалхэр районхэм ащызэрахьэх. КъызэрэрадзэрэмкIэ, пстэумкIи бжыхьасэхэм ахатэкъощт минеральнэ чIыгъэшIоу ящыкIагъэр тонн мин 28,5-м фэдиз хьазыр, ащ щыщэу тонн мин 24,5-м фэдиз къызIэкIагъэхьагъ. Гербицид тонн мини 100-м фэдизэу агъэфедэн фаем щыщэу къащэфыгъэр тонн мин 30-м фэдиз хьазыр.

Мэфэ ошIухэр къызэкIэлъыкIохэу зыригъажьэкIэ, бжыхьасэхэм чIыгъэшIухэр ахэзытэкъощт агрегатхэр губгъом нахьыбэу ихьащтых.

ЛIЭХЪУСЭЖЪ Хьаджэрэтбый.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иунашъу

А. Ш. Джарымэм Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутат полномочиехэр ипIалъэм къыпэу зэригъэтIылъыжьыхэрэм ехьылIагъ

А. Ш. Джарымэр Краснодар краимкIэ муниципальнэ образованиеу «Северский район» зыфиIорэм ипащэ ипшъэрылъхэр ыгъэцэкIэнэу зэрагъэнэфагъэм епхыгъэу ыкIи Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутат истатус ехьылIагъ» зыфиIорэм ия 5-рэ статья иа 1-рэ Iахь иа 1-рэ пункт диштэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм **унашъо ешIы:**

1. ХэдзыпIэ кой зыкIымкIэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатэу Джарымэ Адам Шахьмэт ыкъом иполномочиехэр ипIалъэм къыпэу, 2011-рэ илъэсым мэзаем и 2-м щегъэжьагъэу щигъэтыжьынхэу.

2. Заштэрэ мафэм щегъэжьагъэу мы унашъом кIуачIэ иIэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Анатолий ИВАНОВ

къ. Мыекъуапэ,
мэзаем и 25-рэ, 2011-рэ илъэс
N 1609-ГС

Туристыр хэкIодагъ

Мыекъуапэ щыщ кIалэу илъэс 23-рэ нахь зымыныбжьым ихьадэ мэзаем и 26-м Адыгэ республикэ лъыхъон-къэгъэнэжьын отрядым къыгъотыжьыгъ. Ащ зигъэпсэфынэу къушъхьэм кIогъагъэ, ау къыгъэзэжьыгъэп. Гъогоу Дахъо — Лэгъонакъ зыфиIорэм я 17-рэ километрэ пэмычыжьэу щыт Гейманов гъэхъунэм иплъэпIэ чIыпIэ кIэлэ ныбжьыкIэр ефэхыгъ.

МЧС-м и ГъэIорышIапIэ ипресс-къулыкъу ипащэу Сергей Сергеевым къызэриIуагъэмкIэ, туристым иныбджэгъуитIу игъусэхэу загъэпсэфыщтыгъ ыкIи ар ешъуагъэу плъэпIэ чIыпIэр къызэрышIыхьагъэм зелъэбакъом, метрэ 35-рэ зилъэгагъэм ефэхыгъ. ШъхьэкIэ ос куум хэфагъ ыкIи ыпсэ а чIыпIэм щыхэкIыгъ.

КъэгъэнэжьынIофтхьабзэхэм сыхьатищрэ апылъыгъэх, нэбгыритф хэлэжьагъ, зызгъэпсэфынэу къэкIуагъэхэм ащыщхэри къадеIагъэх.

МЧС-м и ГъэIорышIапIэ къызэритырэмкIэ, кIалэр зэрешъуагъэм къыхэкIэу тхьамыкIагъор къехъулIагъ.

(Тикорр.).

Зэкъошныгъэр мэпыта?!

Правопорядкэм икъэухъумэнкIэ координационнэ зэIукIэу къалэу Шъачэ ипащэ дэжь щызэхэщагъэм изэхэсыгъо щылэ мазэм и 24-м Шъачэ щыкIуагъ. Хабзэм ичIыпIэ органхэм, кIочIэ структурэхэм ялIыкIохэр, общественнэ, дин организациехэм япащэхэр ащ хэлэжьагъэх. Лъэпкъ зэфыщытыкIэхэм алъэныкъокIэ Iофыгъошхохэу къэуцухэрэм, зыгъэпсэфыпIэ чIыпIэм лъэпкъ, дин экстремизмэм зыщямыгъэушъомбгъугъэнымкIэ Iофтхьабзэу зэрахьэхэрэм мы форумым зэращылъыIэсыгъэхэм уакъытегущыIэжьынэу имыщыкIагъэу тэлъытэ, ар зигъо Iофыгъоу зэрэщытым зи ехъырэхъышэрэп, зэкIэми тызэгъусэу ащ тыпэуцужьын фае. Ау мыщ дэжьым тэ хэдгъэунэфыкIы тшIоигъор нэмыкI: а зэIукIэгъум икIэуххэмкIэ сыд фэдэ унашъоха аштагъэхэр? ЦIыфхэм анахьэу агъэшIэгъогъэ чIыпIэхэм джы такъыщыуцун...

ГущыIэм пае, зэхэсыгъом иунашъо иа 1.2-рэ пункт мырэущтэу къыщеIо: **«Къалэу Шъачэ иурамхэм Iизын хэмылъэу лезгинкэ къыщымышъонхэм пае къалэу Шъачэ иадминистрацие культурэмкIэ игъэIорышIапIэ (Барсегян) ягъусэу мы къалэм ирайон пэпчъ ныбжьыкIэхэм зызыщагъэпсэфыщт, самодеятельностым икружокхэр зыщызэхащэщт чIыпIэхэр щагъэнэфэнэу.**

2011-рэ илъэсым мэзаем и 1-м нэс чIыпIэу агъэнэфагъэхэмкIэ хэбзэухъумэкIо органхэм (УВД-м, ФСБ-м, экстремизмэм пэуцужьыгъэнымкIэ Гупчэм) макъэ ягъэIугъэнэу».

Унашъом ия 2.1-рэ пункт мырэущтэу къыщеIо: **«Къалэу Шъачэ иурамхэм Iизын щымыIэу къашъохэр (лезгинкэр) къащамышIынхэм пае общественнэ порядкэр зыукъонэу фежьэхэрэм пэрыохъу афэхъунхэу ыкIи ныбжьыкIэхэм ыгъэпсэфыгъо уахътэ зыщагъэкIонэу щыт чIыпIэхэм зэрищыкIагъэм лъыкIахьэу гъунэ алъафынэу хэбзэухъумэкIо органхэм игъо афэлъэгъугъэнэу».**

ЛIэшIэгъу мин фэдиз хъурэ тарихъ зыпылъ лезгинкэмрэ общественнэ щынэгъончъагъэмрэ сыда зэрэзэпхыгъэхэр? Енэгуягъо общественнэ чIыпIэхэм ныдэлъфыбзэкIэ ащыгущыIэжьынхэ ыкIи лъэпкъ шъуашэхэр щащыгъыжьын фимытхэу ашIынкIэ. Ащ нахьи нахь гъэшIэгъоныжь къыкIэлъыкIонкIи хъун...

НЫБЭ Анзор.

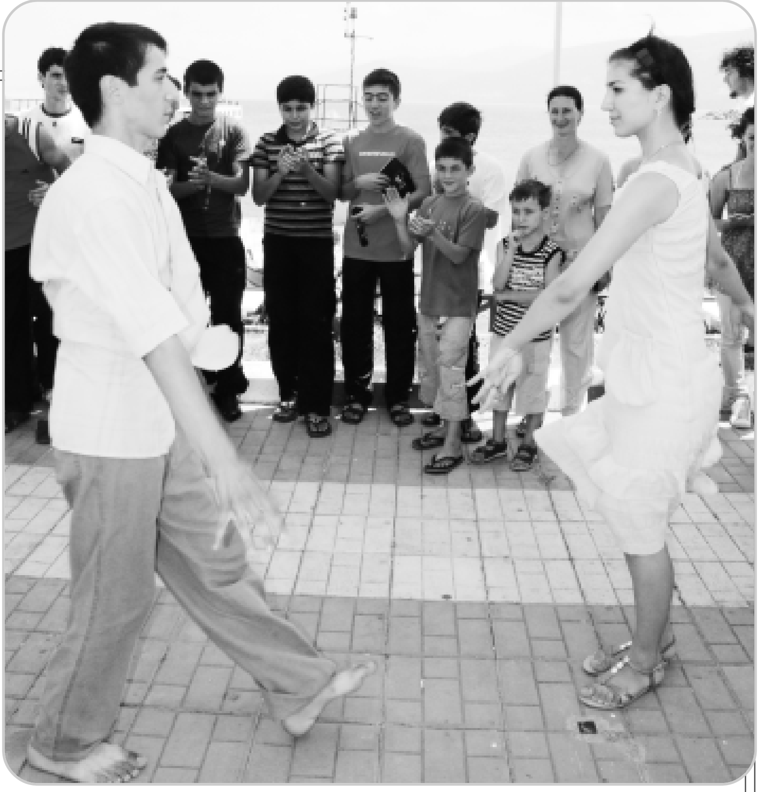

Тхъагъоба дахэу къэшъорэ купым укIырыплъыныр! Хэта ащ ыгъэохъурэр? Хэта къин ащкIэ къызыфихьырэр? Лъэпкъ къашъомрэ заомрэ зэпхыгъэхэми тэ тшIагъэп, етIани ар «лъэпэчIасэр» арэу?!

Олимпиадэр зыщыкIощт къалэм иухъумэкIо органхэм ашIыгъэ унашъор хэукъоныгъэкIэ алъытэнышъ, кIуачIэ имыIэу ашIыжьыным тыщэгугъы. Мы сурэтэу шъуинэплъэгъу итыр Тыркуем къыщытетхыгъ. Зы мазэ фэдизрэ Тыркуем тыкъызэтым тиадыгэ кIэлэцIыкIухэм ашъхьэ Iэтыгъэу чIыпIэ зэфэшъхьафыбэм къащышъуагъэх, къэлэгупчэ шъыпкъэхэри зэрахэтэу. Ар дэйкIэ зыми къытфилъэгъугъэп, ары пакIошъ цIыфэу зылъэгъугъэмэ ягуапэ хъугъэ. Тыфай шIу тлъэгъурэ хэгъэгоу тызщыпсэурэм изы къалэу Шъачэ тилъэпкъ шъхьэкIафэ къыщыфашIынэу.

КЪЭБАРЫКIЭХЭР

Стипендиехэм къахэхъощт

Студентхэм аратырэ стипендиехэр Iоныгъом и 1-м къыщегъэжьагъэу процентi 9-кIэ къызэраIэтыщтхэр УФ-м ипремьер-министрэу Владимир Путиным студент организациехэм ялIыкIохэм Шъачэ щадыриIэгъэ зэIукIэгъум къыщиIуагъ.

ЫпэкIэ зэрэрахъухьэгъагъэр процентi 6,5-кIэ стипендиехэр къаIэтынэу арыгъэ, ау инфляциер къэралыгъом зэрэщыкIуагъэм елъытыгъэу ар нахьыбэ ашIыгъ.

Министрэхэм якабинет ипащэ къызэриIуагъэмкIэ, аспирантхэм джырэ уахътэ гурытымкIэ мазэм сомэ мини 2,5-рэ къаратымэ, ар илъэсыкIэ еджэгъум сомэ мини 3,5-м нэсыщт, докторантхэм — сомэ мини 4. 2012-рэ илъэсым ищылэ мазэ къыщегъэжьагъэу ахэр сомэ мини 5 ыкIи 10-м нэсэу къаIэтыщтых.

Стипендиехэм ямызакъоу къэралыгъом иобщежитиехэм ягъэпсын лъэшэу анаIэ зэрытырагъэтын фаер Владимир Путиным къыхигъэщыгъ. «ЛъэкI зиIэ цIыфым бэджэндэу унэ къыштэн ылъэкIыщт,— еIо ащ. — Ар зымылъэкIырэм общежитие ыгъотын фае. Непэ ехъулIэу тикъэралыгъо общежитие зыгъотыгъэхэр процент 86-м нэсы. Ахэм жъы хъугъэхэри ахэтых, гъэцэкIэжьынхэр ящыкIагъ, пчъагъэр проценти 100-м нэгъэсыжьыгъэн фае».

Общежитиехэр шIыгъэнхэмкIэ щыIэгъэ программэм пэIуагъэхьэрэ мылъкур экономикэ кризисым пае нахь макIэ ашIыгъагъ, ар джы зыпкъ рагъэуцожьыщт.

(Тикорр.).

ТигумэкIхэр

«Ислъамыем» идискхэм къакIэупчIэх

Дунаим щыцIэрыIо орэдыIо-къэшъокIо ансамблэу «Ислъамыер» искусствэм пыщагъэмэ ямызакъоу, лъэпкъ культурэр зышIогъэшIэгъонхэм якIас, къыкIэупчIэх. ГумэкIэу яIэм тыщызыгъэгъуазэрэр макIэп.

— «Ислъамыем» итворчествэ тшIогъэшIэгъонэу тылъэплъэ, — къытиIуагъ Щынджые щыпсэурэ Трэхъо Вячеслав. — Тичылэ культурэм и Унэ дэтэп, «Ислъамыер» къедгъэблэгъэнэу тIуагъэми, еджапIэм нэмыкI концерт къызыщитын ылъэкIыщт чIыпIэ тиIэп.

«Ислъамыем» итворчествэ зытетхэгъэ дискхэр ащэфы ашIоигъоу Щынджые, Гъобэкъуае, Мыекъуапэ ащыпсэухэрэр, IэкIыб хэгъэгумэ къарыкIырэ тилъэпкъэгъухэр бэрэ къыкIэупчIэх. Дискыр хьазырэу щыIэми, ипчъагъэкIэ бэ хъоу цIыфмэ алъагъэIэсын алъэкIыгорэп. Iофыр зэрэлъыкIуатэрэм тигъэзетеджэхэр щыдгъэгъозэщтых.

ЕМТIЫЛЪ Нурбый.

Процент 23-м псыр трубэхэмкIэ аIэкIахьэрэп

Мыекъуапэ икъохьэпIэ лъэныкъо щыпсэухэрэмрэ республикэм икъоджэ псэупIэ 32-мрэ псыр аIэкIэзыгъэхьэрэ организациехэм яIофшIэн изытет икIыгъэ илъэсым Роспотребнадзорым АР-мкIэ и ГъэIорышIапIэ ыуплъэкIугъ.

Ащ ипресс-къулыкъу къызэритыгъэмкIэ, Адыгэкъалэ, станицэхэу Джаджэ, Новосвободнэм, поселкэхэу Яблоновскэм, Инэм, Усть-Сахрай, къуаджэу Улапэ ащыпсэухэрэр 2010-рэ илъэсым зэшъогъэ псыр, микробиологическэ уплъэкIунхэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкIэ, гигиенэ шапхъэхэм адиштэрэп. Адыгэкъалэ, станицэу Джаджэ, Лъэустэнхьаблэ, поселкэу Каменномостскэм псыр зэраIэкIахьэрэм гъэмэфэ уахътэм зэпыугъохэр иIагъэх.

Псэу зашъохэрэм изытет зыфэдэн фэе шапхъэхэу Роспотребнадзорым ыгъэнэфагъэхэм атетэу, республикэм щыпсэухэрэм япроцент 96,3-м аIэкIэхьэрэ псыр санитарнэ законадательствэм дештэ. Нэбгырэ мин 16-м ехъурэр (проценти 3,6-р) зашъорэ псыр дэгъоп.

Адыгеим щыпсэухэрэм япроцент 23-м псыр трубэхэмкIэ алъыIэсырэп. УплъэкIунхэм ауж, ищыкIэгъэ псырыкIуапIэхэр станицэхэу Безводнэм, Дахъом, поселкэхэу Усть-Сахрай ыкIи Трехречнэм щагъэтэрэзынхэм пае Мыекъопэ районым иадминистрацие ищыкIэгъэ мылъкур афитIупщыгъ.

IЭШЪЫНЭ Сусан.

Iофтхьабзэу «ЛъэсырыкIу»

ЛъэсырыкIохэм ялажьэкIэ гъогу-транспорт хъугъэ-шIагъэу хъухэрэм япчъагъэ зыкъызэриIэтыгъэм пае мы профилактическэ Iофтхьабзэр мэзаем и 8 — 20-хэм республикэм щыкIуагъ. ГъогурыкIоныр щынэгъончъэным, лъэсырыкIохэм ялажьэкIэ къэхъурэ авариехэр ыкIи шъобжэу хахырэр нахь макIэ шIыгъэным ар фэIорышIэщтыгъэ. Iофтхьабзэр окIофэ АР-м и ГИБДД игъогу патруль къулыкъу ихэушъхьафыкIыгъэ батальон хэтхэм гъогурыкIоным ишапхъэхэр аукъуагъэу хъугъэ-шIэгъэ 4672-рэ агъэунэфыгъ, ащ щыщэу 939-м лъэсырыкIохэм ялажьэ хэлъ.

Мы Iофыгъор мафэ къэс нахь шъхьаIэ мэхъу. Къалэм дэт автомобильхэм япчъагъэ нахьыбэ зэрэхъурэм къыхэкIэу лъэсырыкIохэм гъогу зэпырыкIыпIэхэм нахь сакъыныгъэ къащызхагъэфэн фае, шапхъэхэр амыукъохэу урамыр зэпачымэ ежьхэмкIэ нахьышIу.

Лъытэныгъэ зыфэтшIырэ лъэсырыкIохэр! Шъугузажъоу урамым шъутемылъад, а нэгъэупIэпIэгъу тIэкIум илажьэкIэ шъуищыIэныгъэ зэпыун ылъэкIыщт.

Ю. МАНЖУРИНА
ГИБДД-м пропагандэмкIэ иинспектор.

Красногвардейскэ районымкIэ зы мандат зиIэ хэдзыпIэ коеу N 7-мкIэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатынымкIэ кандидатэу ЛIышэ Ахьмэд Батыр ыкъор

Хэдзынхэм сазэрэпэгъокIырэ программэр къэсIотэнэу ищыкIагъэп. Ар типартие итамыгъэ тетхагъ: «Россия-Труд-Народовластие-Социализм». Ащ къикIырэр Урысыер кIочIэшIу зиIэ къэралыгъоу щытыныр, цIыфхэм ифэшъошэ IофшIэн агъотыныр, ежьхэм загъэIорышIэжьын алъэкIыныр, социальнэ зэфэныгъэр ящыIэкIэныр ары. Ахэр къыддэхъущтхэп тиреспубликэ ыкIи тирайонхэм ащыхъухэрэр тщэчыхэу ыкIи зи тымыIоу тыщэсыфэкIэ. Сэ зыфасIорэр оппозицием фэгъэхьыгъэ шэпхъэнчъэхэу зэрахьэхэрэр ары. ЫпэкIэ хэдзынхэр мэфэкIым фэдагъэхэмэ, джы ахэр зыфэдэхэр къыбгурыIощтэп. ЦIыфхэр щынэм зэлъиштагъэх. ЯгупшысакIэ пае IофшIапIэм къыIуагъэкIынхэм, IофшIэн зэрэщымыIэм, чIыфэхэр атыжьынхэ зэрамылъэкIырэм, къэсымэджэнхэ зэралъэкIыщтым, жъы зэрэхъухэрэм, уасэхэм ренэу зэрахахъорэм ащэщынэх. А зэпстэум цIыфхэм япсихикэ зэщегъакъо. Хабзэм ар дэгъоу къызыфегъэфедэ. ЦIыфыгъэмрэ лIыгъэмрэ уасэ яIэжьэп.

Адыгэ хабзэм ыгъэнэфэрэ шапхъэхэр тщыгъупшэжьыгъэхэм фэд. Ащ къеIо: **«адыгэм шъхьэкIафэ зэрэфашIырэр ихэгъэгу пае лIыгъэу зэрихьагъэмрэ ащ фишIагъэмрэ ары нахь, ибайныгъэкIэ къикIыхэрэп».**

Хэгъэгум ибайныгъэ цIыфхэм япроценти 10-м ыIэ илъ зэрэхъугъэр, цIыфхэм япроцент 40-м лэжьапIэ зэримыIэр, лэжьапкIэр зэрэмэкIэ дэдэр бэрэ тщэчыщта? Европэм исхэм афэдэу тищыIакIэ гъэпсыгъэщтэу тызагъэгугъэрэр илъэс 20 хъугъэ. Тэ къэтэIо «ИКЪУЩТ!» Тызэкъожъугъэуцуи, **зэкIэ тиголосхэр КПРФ-м икандидатхэм афэтэжъугъэтых!** ЕтIанэ къэшъулъэгъущт Урысыем зыкъызэриIэтыжьыщтыр, ЗЭКЪОШНЫГЪЭМРЭ НЫБДЖЭГЪУНЫГЪЭМРЭ ыпэкIэ зэрэщытыгъэхэм фэдэу зэрэхъужьыщтхэр. Терактхэр зэпыужьыщтых, ХЭГЪЭГУМ зыкъиIэтыжьыщт. АР КЪЫДДЭХЪУН ЫЛЪЭКIЫЩТ.

Шъулъэгъугъэба ВВП-р фэдитIукIэ нахьыбэ ашIынэу блэкIыгъэ хэдзынхэм ялъэхъанэ тызэрагъэгугъэщтыгъэр гущыIэ къодыеу къызэрэнэжьыгъэр. Хэгъэгур кризисым къыхэзыщыжьыщтэу ыкIи цIыфхэм щыIэкIэ тэрэз языгъэгъотыщтэу щыIэр план закъу. Ар КПРФ-м ипрограммэу цIыфхэм яшIоигъоныгъэхэм атегъэпсыкIыгъэр ары.

Адыгэ Республикэм ыкIи зэрэхэгъэгоу къарыкIощтымкIэ пшъэдэкIыжь зыфашIыжьыным коммунистхэр фэхьазырых!

Тэ къэтэIо: «ащ фэдэ партие щыI».

Шъушъхьэ пае, шъуиунагъо пае КПРФ-м дежъугъашт.

Лъытэныгъэ къышъуфэзышIэу КПРФ-м къыгъэлъэгъогъэ кандидатэу **ЛIЫШЭ Ахьмэд Батыр ыкъор.**

Мы материалыр ыпкIэ хэмылъэу къыхэтыутыгъ.

ЗЭНЭКЪОКЪУХЭР

ЖУРНАЛИСТХЭР ахэлэжьэнхэ алъэкIыщт

Журналистхэм яIэпэIэсэныгъэ къызыщагъэлъэгъон алъэкIын зэнэкъокъухэр тиреспубликэ илъэс къэс щызэхащэх. Ахэм ащыщэу анахь мэхьанэ зиIэр журналистикэм ылъэныкъокIэ Адыгэ Республикэм и Президент ишIухьафтын зэрылъ зэнэкъокъур ары.

Журналистым иIофшIагъэ республикэм исоциальнэ-экономикэ, общественнэ-политическэ ыкIи мэхьанэ зиIэ нэмыкI лъэныкъохэм яхьылIэгъэн фае. IофшIагъэр гъэзетым къихьэгъэ материалын е телерадиокъэтынэу щытын ылъэкIыщт.

Премиер илъэсым зэ аты ыкIи ащ фэгъэхьыгъэ зэхахьэр Урысыем ипечать и Мафэ тефэу зэхащэ.

Журналистхэм яIофшIагъэхэу къагъэлъэгъуагъэхэр комиссием фагъэхьых. IофшIагъэу ащ IэкIэхьагъэхэм яспискэ, ахэм яавторхэр ыкIи организациеу къэзыгъэхьыгъэхэр официальнэ СМИ-хэм къыхаутых ыкIи къатых. Журналист IофшIагъэм цIыфхэм яшIошIхэр къыраIолIэнхэ алъэкIыщт, ахэр етIанэ комиссием къыдилъытэщтых.

Комиссием ишIошIхэр тыгъэгъазэм и 1-р къэмысызэ Президентым фегъэхьых. АтекIуагъэм Президентым иунашъокIэ премие раты ыкIи «Адыгэ Республикэм и Президент журналистикэм ылъэныкъокIэ ипремие илауреат» зыфиIорэ дипломыр фагъэшъуашэ.

Материалхэр зыдэжъугъэхьыщтхэр: къалэу Мыекъуапэ, урамыр Советскэр, 176, тел. 52-46-91, факсыр 52-10-16.

«Адыгееу сигупсэу сикIас»

Джары ыцIэр Адыгэ Республикэм ижурналистхэм я Союз зэхищэрэ зэнэкъокъум. Ар Адыгэ Республикэр илъэс 20 зэрэхъурэм фэгъэхьыгъ. Ащ ипшъэрылъхэм ащыщых республикэм щыпсэурэ лъэпкъхэм ядуховнэ байныгъэ къэухъумэгъэныр ыкIи хэгъэхъогъэныр, АР-м социальнэ-экономикэ хэхъоныгъэу ышIыхэрэр къэгъэлъэгъогъэныр.

Зэнэкъокъум гъэзетхэр ыкIи электроннэ СМИ-хэм яIофышIэхэр (зы автори, автор купи зэгъусэхэу) хэлэжьэнхэ алъэкIыщт.

Материалэу къырахьылIэщтхэр 2010-рэ илъэсым Iоныгъом и 1-м къыщегъэжьагъэу 2011-рэ илъэсым шышъхьэIум и 1-м нэс къыхэутыгъэнхэ е къэтыгъэнхэ фае. Ахэр зы материалэуи, зы рубрикэ яIэу материал заулэуи хъунхэ алъэкIыщт.

Зэнэкъокъум хэлажьэхэрэм яматериалхэр журналистхэм я Союз мы адресымкIэ къагъэхьынхэ алъэкIыщт: **385000, къалэу Мыекъуапэ, урамыр Первомайскэр, 197. Заявкэм итхэгъэн фае авторым ылъэкъуацIэ, ыцIэ, материалым, СМИ-м ацIэ. Заявкэм СМИ-м ипащэ кIэтхэжьы.**

Материалхэр шышъхьэIум и 31-м нэс бгъэхьынхэ плъэкIыщт. КIэуххэр зэфахьысыжьхэ зыхъукIэ къыдалъытэщт лъэныкъохэм ащыщых материалыр зэнэкъокъум ипшъэрылъхэм адештэмэ, журналистым иIэпэIэсэныгъэ, темэр ямышIыкIэу къэтыгъэмэ, шъыпкъагъэу хэлъыр.

ТекIоныгъэ къыдэзыхыхэрэм Iоныгъо мазэм афэгушIощтых.

Комитетым зэнэкъокъуитIу зэхещэ

АР-м лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет зэнэкъокъуитIу зэхещэ. Апэрэм ыцIэр «Тятэжъхэм ячIыгу. БлэкIыгъэмрэ къэкIощтымрэ азыфагу».

Тилъэпкъэгъоу чIыгужъым къэзыгъэзэжьыгъэхэр тищыIакIэ щыщ зэрэхъухэрэм ар фэгъэхьыгъ.

Зэнэкъокъум пшъэрылъ шъхьаIэу иIэр журналистхэм, хабзэм ыкIи обществэм акIуачIэ зэхэлъэу къэзыгъэзэжьыгъэхэр тищыIакIэ хэгъэгъозэгъэнхэмкIэ яшIуагъэ ягъэкIыгъэныр, ахэр тщыщ хъунхэм тыдэлэжьэныр ары. Ащ дакIоу СМИ-хэм шъыпкъагъэ хэлъэу къытхэхьажьыгъэхэм яIофыгъохэр къагъэлъэгъонхэ, IэкIыбым щыIэхэр гъусэныгъэу адытиIэр гъэпытэгъэным фэлэжьэнхэ фае.

Зэнэкъокъум зы автори, автор купи зэгъусэу хэлэжьэнхэ алъэкIыщт. Материалхэр гъэзетым къыхиутынхэ, телевидениемкIэ къэтыгъэнхэ е радиомкIэ къэIогъэнхэ фае. Ащ тетэу лъэныкъуищымкIэ зэнэкъокъур кIощт.

КъырахьылIэщт материалхэр 2010-рэ илъэсым ибэдзэогъу мазэ и 16-м къыщегъэжьагъэу 2011-рэ илъэсым ибэдзэогъу мазэ и 16-м нэс къыхэутыгъэнхэ, къэтыгъэнхэ фае. КIэуххэр мы илъэсым ибэдзэогъу мазэ и 28-р къэмысызэ зэфахьасыжьыщтых. ТекIоныгъэр къыдэзыхыгъэхэм ацIэхэр республикэ гъэзетхэм къыхаутыщтых.

ЯтIонэрэ зэнэкъокъоу комитетым зэхищэрэм ыцIэр **«Патриот»** зихэгъэгу шIу зылъэгъоу, ащ фэлажьэрэм, Хэгъэгу зэошхом игъом лIыхъужъныгъэ зезыхьагъэхэм ар афэгъэхьыгъ. АР-м ицелевой программэу «Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм япатриотическэ пIуныгъ» зыфиIоу 2011 — 2015-рэ илъэсхэм ателъытагъэм щыщэу ар зэхащэ.

Зэнэкъокъум пшъэрылъэу иIэр республикэм ицIыфхэм Хэгъэгу зэошхом хэлэжьагъэхэр ащымыгъупшэхэу, яхэгъэгу шIу алъэгъоу, ащ рыгушхохэу пIугъэнхэр ары.

Ыпэрэ зэнэкъокъум фэдэу мыщи зы авторым е автор купым яIофшIагъэхэр къырахьылIэнхэ алъэкIыщт. Ахэр 2011-рэ илъэсым ищылэ мазэ и 1-м къыщегъэжьагъэу шэкIогъум и 1-м нэс къыхэутыгъэнхэ, къэтыгъэнхэ фае.

Мы зэнэкъокъуми лъэныкъо зэфэшъхьафхэмкIэ къекIолIэщтых. Гъэзетхэм къарыхьагъэхэм шъхьафэу ахэплъэщтых ыкIи анахь дэгъухэр къахахыщтых. Теле- ыкIи радиокъэтынхэр шъхьафэу къыхагъэщыщтых.

Гъэзетым къыхиутыгъэхэм яоригинал ыкIи тележурналистхэм я DVD е CD дискхэр комиссием рахьылIэнхэ фае.

Зэнэкъокъум икIэуххэр шэкIогъум зэфахьысыжьыщтых ыкIи комитетым къащыфэгушIощтых.

Профсоюзхэм яIофшIэн фэгъэхьыгъэщт

АР-м ипрофсоюзхэм я Федерацие отраслэхэмкIэ икомитетхэм, профсоюзхэм ясоветхэм ыкIи первичнэ организациехэм яIофшIакIэ ехьылIэгъэ анахь материал дэгъум итхын фэгъэхьыгъэ шъхьэихыгъэ зэнэкъокъу профсоюзхэм я Федерацие иисполком зэхещэ.

Зэнэкъокъум пшъэрылъэу иIэр профсоюзхэм яIофшIэн уасэ цIыфхэм фашIыныр, профсоюзхэм яIофшIэнкIэ опытэу щыIэр къэIотэгъэныр, профсоюзхэмрэ IофшIапIэхэм япащэхэмрэ IофшIакIом ифитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэмкIэ Iоф зэрэзэдашIэрэр ыкIи нэмыкI лъэныкъохэр къэгъэлъэгъогъэнхэр. Зэнэкъокъум хэлэжьэнхэу рагъэблагъэх республикэ, къэлэ ыкIи район гъэзетхэм, телерадиокомпаниехэм яIофышIэхэр.

Жанрэ пстэумкIи материалхэр къырахьылIэнхэ алъэкIыщт. Ахэр корреспонденциехэр, интервьюхэр, очеркхэр, зарисовкэхэр, репортажхэр, аналитическэ материалхэр, теле- ыкIи радиокъэтынхэр. Рубрикэхэу «АР-м ипрофсоюзхэм я Федерацие иотчет-хэдзын я XXI-рэ конференцие ипэгъокI» ыкIи «Профсоюз щыIакI» зыфиIохэрэм ачIэтхэу ахэр къыдэкIынхэ фае.

Материалхэр 2011-рэ илъэсым имэзае къыщегъэжьагъэу Iоныгъом нэс къыхэутыгъэнхэ, къэтыгъэнхэ фае. Ахэр Iоныгъом и 10-р къэмысызэ мы адресымкIэ жъугъэхьыщтых: **къ. Мыекъуапэ, урамыр Краснооктябрьскэр, унэр 25-рэ, АР-м ипрофсоюзхэм я Федерацие.**

АтекIуагъэхэм отчет-хэдзын конференцием ащыфэгушIощтых.

Арышъ, зэнэкъокъухэм шъуахэлажь, шъуащытекIу.

Iофтхьабзэу зэрахьагъэхэм шIуагъэ къатыгъ

Къалэу Санкт-Петербург щыпсэурэ бзылъфыгъэ горэм бэмышIэу къэбар гушIуагъо къылъыIэсыгъ. Илъэси 5-кIэ узэкIэIэбэжьымэ осэшхо зиIэ автомобилэу IэкIыбым къыщыдагъэкIыгъэр мыщ шIуатыгъугъагъ. БзэджэшIагъэр зезыхьагъэхэр профессионалхэу къызэрэчIэкIыгъэхэм къыхэкIыкIэ, машинэр зытыгъугъэхэри, ежь автотранспортыри зыдэщыIэхэр милицием иIофышIэхэм агъэунэфынхэ алъэкIыгъэп. БлэкIыгъэ бжыхьэм Адыгэ Республикэм хэгъэгу кIоцI IофхэмкIэ и Министерствэ иуголовнэ розыск икъулыкъушIэхэм оперативнэ-лъыхъон Iофтхьабзэхэр рагъэкIокIызэ, автомобиль горэ къагъэуцугъ. Ар зауплъэкIум, двигателым ыкIи нэмыкI пкъыгъохэм атет номерхэр икIэрыкIэу хаутыжьыгъэхэу къычIэкIыгъ. Машинэм иномер шъыпкъэ зэрамыгъашIэу ар зыер агъэунэфын зэрамылъэкIыщтыр правэухъумэкIо органхэм къагурыIуагъ. Ау щыт нахь мышIэми, автомобилым хэлъ пкъыгъо закъоу заводэу къыдэзыгъэкIыгъэм иномер къызытенагъэр оперативникхэм агъэунэфын алъэкIыгъ. Мы бзэджэшIагъэр гъэунэфыгъэным пае Интерполым икъутамэу АР-м и МВД дэжь щыIэм иамалхэр агъэфедэнхэу милицием иIофышIэхэм рахъухьагъ. Мы подразделением икъулыкъушIэхэм Японием щыIэ яIофшIэгъухэм лъэIукIэ зафагъэзагъ ыкIи заводым иномер къызытенэгъэ пкъыгъор къызыфагъэфедэзэ, ящыкIэгъэ къэбарыр зэрагъэгъотыгъ. Нэужым правэухъумэкIо органхэмрэ Интерполым иIофышIэхэмрэ зэгъусэхэу уплъэкIунхэр рагъэкIокIыгъэх. КъызэрэнэфагъэмкIэ, мы автомобилыр къалэу Санкт-Петербург щыпсэурэ бзылъфыгъэм илъэс пчъагъэкIэ узэкIэIэбэжьымэ ыщэфыгъагъ. Автотранспортыр зыем къэбар гушIуагъор лъагъэIэсыгъ, ар лъэшэу гуапэ щыхъугъ.

«Нэфын»

ТапэкIэ, совет хабзэм илъэхъан, цIыфым унэ ышIэу чIэхьажьыгъэмэ, е хьяр иIэмэ — къыфащагъэмэ (е ыпхъу дэкIуагъэмэ), е унагъом сабый къыхъуагъэмэ, е ичыжьэщыIэ псаоу къэкIожьыгъэмэ фэгушIощтыгъэх. Ахэм япхыгъэ Iофтхьабзэхэри — унэчIэхьажь, нысэщэ-джэгу, кушъэхапх, ешхэ-ешъу зыфэпIощтхэр адыгэ шIыкIэм тетэу рагъэкIокIыщтыгъэх.

Джырэ уахътэм, сэ сишIошIыкIэ, зы мэфэкIыкIэ ахэм къахэхъуагъ. Ар цIыфым итхылъыкIэ къызыдэкIыкIэ ары. Уигушъхьэлэжьыгъэ зэугъоилIагъэу плъэгъужьыныри тхъагъоба!

Мы мафэхэм къыдэкIыгъ Адэмые щыщэу, илъэсыбэрэ кIэлэегъэджагъэу Хъут (Хьэшхъуанэкъо) Сарэ итхылъ чэфыбзэ зэIухыгъэу «Нэфын» цIэу зыфишIыгъэр. Сарэ мыр иапэрэ тхыгъэ зэхэубытагъ.

«СфэшIэнэу щытмэ, адыгэу щыIэм
Дышъэпс хьарыфкIэ сэ сыфэтхэщт!»

— УеупчIыжьын имыщыкIагъэу имурад ышъхьэ ежь-ежьырэу авторым мы сатырхэмкIэ къырихыгъ.

Бзылъфыгъэгу фабэкIэ щыIэныгъэм зэрэхаплъэрэр мыгъуащэу, иусэ тхылъ «Нэфын» фиусыгъ. Дунэешхом къытехъорэ нэбгырэ пэпчъкIэ анахь лъапIэр нэфынэр арыба. Хэти мэгуIэ, мэлъыхъо, мэкIуатэ; дэгъум, дахэм, джа хэти анахь зыфэныкъо нэфым лъыкIахьэ шIоигъоу. Нэфынэм бэба къыубытырэри. Арышъ, Сарэ тхылъым ыцIэкIэ тыригъэфагъ.

Тхылъыр ОАО «Полиграф-Юг» зыфиIорэм, Мыекъуапэ, пчъагъэмкIэ 500 хъоу къыщыдэкIыгъ. Тхылъым игущыIэпэ кIэкI ыкIи ежь авторым ипэублэ гущыIэ Хъут Сарэ ищыIэныгъэ ыкIи итхэн Iоф зэрэзэпыуцуагъэм уфагъэнэIуасэ. Ахэм усэхэр къакIэлъэкIох, ямэхьанэкIэ ахэр Сарэ шъхьэхэмкIэ зэхигъэунэфыкIыгъэх. Бзылъфыгъэм иусэхэр IэрышIыхэп, илэгъух, ишъогъух, ежь Тхьэм къыхилъхьагъэхэм ахэшIыкIыгъэх.

«Нэфынэм» къыригъэубытыри, ар зыхэлъыри, зыфэгъэзагъэри тхылъ нэкIубгъохэм Хъут Сарэ къащеIо, иусэ макъэ икъэбар шапхъэу.

Джыри зы тхылъыкIэ, зы адыгэ гупшысэкIэ бзылъфыгъэ гъэсэгъэ хъупхъэр пстэуми къытэтагъ. Лъэпэ мафэ едгъэшIэу, тхылъыкIэу «Нэфынэм» тежъугъадж, тишIошI къэтэжъугъаIу.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

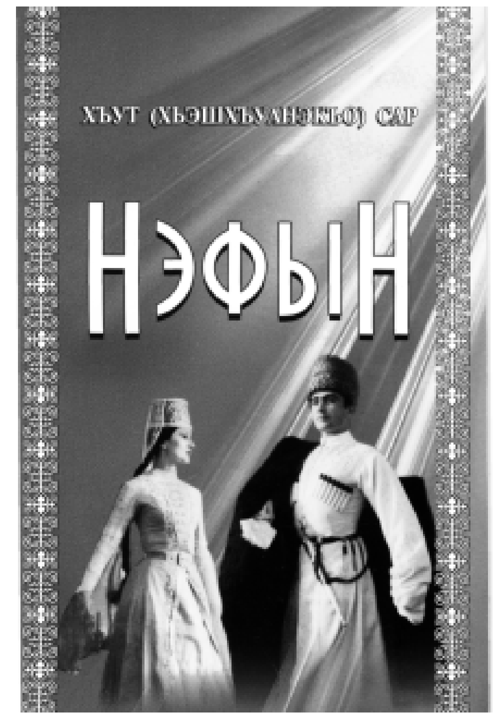

ЗиIофшIэн шIу зылъэгъурэ *кIэлэегъадж, шIэныгъэлэжь*

ЦIыфыр мэукIытэфэ лъытэныгъэу фашIырэм хэхъо, игугъу дахэкIэ ашIызэ, ицIыфыгъэ тамэмэ заушху, заIэты. УкIытэр зыщычIинэрэ мафэм ахэр (тамэхэр) зэпыкIынхи фитыгъуаджэу фэхьыни алъэкIыщт. Ау сэ зигугъу къэсшIымэ сшIоигъоу, сиIофшIэгъулIым ащ фэдэ кIэух дэй зэримыIэщтым сицыхьэ тезгъэлъы хъунэу сеплъы. ИшэнкIэ уехъопсэнэу шъырыт. Рэхьатэу мэзэкIо, гупшысэзэ мэгущыIэ, макIэу мэщхыпщы, ыпи, ынэ цIыкIухэми ащ хэпшIыкIэу дырагъаштэ. Ынэхэр мэщхых пIомэ нахь тэрэзын фае. Илъэс тIокIым къехъугъэшъ Iоф зызэдатшIэрэр, мы лIым зэ нэмыIэми ымакъэ Iэтыгъэу хэти дэгущыIэу зэхэсхыгъэп, слъэгъугъэп, ар зэрипэсыжьырэп ащ. А зы пкъым ит зэпыт, ари бэмэ къадэхъурэп. ЩыкIэгъэ закъоу хэслъагъорэр зэрэукIытапхэр ары.

«УкIытэр насыпым ызыныкъу» аIо цIыфмэ. Шъыпкъэр пIощтмэ, мы шэн шIагъор сиIофшIэгъу егъэлыегъащэу хэлъэу, ищыIэныгъэ гъогукIи къыщегоуагъэу загъорэ сегупшысэу къыхэкIы. Арэу щытми интеллигент шъыпкъэм ишэнхэм ащыщхэу цIыфыгъэ дахэр, иIофшIэн фэшъыпкъэныр, Iэдэбныгъэр, шIыкIашIоу щытыныр, культурэ ин хэлъыныр, зыдэгущыIэрэм едэIуныр, ащ къыIорэр зэхишIыкIыныр, ищыкIэгъэ IэпыIэгъур IэкIигъэхьаныр хэсэлъагъох.

Непэ Александр Ланиныр зэрылэжьэрэ сэнэхьатыр къыхихынымкIэ зишIуагъэ къекIыгъэр еджапIэм щеджэ зэхъум предметхэу сурэтшIынымрэ черчениемрэкIэ езыгъаджэщтыгъэ кIэлэегъаджэр ары. 1956-рэ илъэсым станицэу Ханскэм дэт гурыт еджапIэр къызеухым культурэм и Унэ художник-оформителэу иIофшIэн щыригъэжьэгъагъ. Ащ Iутызэ, искусствэхэмкIэ училищэу Мыекъуапэ дэтым сурэтымрэ живописымрэ яотделение чIэхьэ. Ар къызеухым Краснодар дэт къэралыгъо кIэлэегъэджэ институтым ихудожественнэ-графическэ факультет еджэныр щылъигъэкIотагъ. Ащ ыуж, 1967-рэ илъэсым, Ханскэм игурыт еджапIэ сурэтшIынымкIэ щыригъэджэнхэу аштагъ ыкIи мы предметым ищыIэныгъэ зэрэпсаоу рипхыгъ. Iоф ышIэзэ, Мыекъопэ районым методикэмкIэ иобъединение пэщэныгъэ дызэрихьэщтыгъэ. ИлъэситIу нахьыбэ темышIагъэу Мыекъуапэ къыщызэIуахыгъэ кIэлэцIыкIу художественнэ еджапIэм ипащэу агъэнафэ. 1970-рэ илъэсым кIэлэегъаджэхэм яшIэныгъэхэм защыхагъэхъорэ хэку институтым изобразительнэ искусствэмкIэ методистэу Iоф щишIэнэу рагъэблагъэ. Ильэс тешIагъэу мы предметымрэ черчениемрэкIэ методическэ кабинет къыщызэIуахышъ, ащ пащэ фашIы.

Илъэс заулэрэ Iоф зешIэм ыуж, адыгэмэ ялъэпкъ культурэ инэшанэхэр, анахьэу прикладной искусствэмрэ адыгэ тхыпхъэмрэ тарихъэу апылъыр, икъоу зэримышIэхэрэр къыгурыIуагъ. Ар зэригъэшIэным зыфежьэм а темэр зэрэгъэшIэгъон дэдэр нэрылъэгъу къыфэхъугъ ыкIи нахь лъэшэу зыIэпищагъ. Научнагъэ хэлъэу укъекIолIэн зэрэфаер къыдилъытэзэ, 1989-рэ илъэсым сурэтшIынымкIэ езыгъаджэхэрэм апае IэпыIэгъу тхылъэу «Изучение, возрождение и пропаганда традиций адыгского народного прикладного искусства и художественных ремесел» зыфиIорэр къыдигъэкIыгъ.

Ащ ыуж ублэпIэ еджапIэхэм апае «Изобразительное искусство и художественное ремесло» зыфиIорэ программэу зэхигъэуцуагъэр гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ Министерствэм ыштагъ ыкIи къыдигъэкIыгъ. СурэтшIынымкIэ егъаджэхэ зыхъукIэ, адыгэ этнохудожественнэ культурэм ибайныгъэхэр (адыгэ зэхэтыкIэ хабзэхэр, лъэпкъ педагогикэр, фольклорыр, музыкэр, прикладной ыкIи изобразительнэ искусствэр) уиIэпыIэгъухэу, ахэр къызыфэбгъэфедэхэзэ, Iоф адэпшIэн зэрэфаер пшъэрылъэу ащ къыщигъэуцугъ.

ПрограммакIэм уасэу иIэр, федэу, шIуагъэу къыхьын ылъэкIыщтхэр уплъэкIугъэным пае «Основы теории и методики преподавания изобразительного искусства (ИЗО) в контексте традиций адыгской художественной культуры» зыфиIорэ программэмкIэ курсхэм ащегъэджэгъэнхэ зэрэфаер къэнэфагъ. ПрограммэмкIэ Iоф ашIэнэу зырагъэжьэм, бгъэфедэн плъэкIыщт лъэпкъ искусствэу адыгэмэ яIэм, анахьэу зэкIэри къэзэгъэдахэрэр адыгэ тхыпхъэр арэу зэрэщытыр кIэлэегъаджэхэм къагурыIуагъ. Ащ ипкъыгъо анахь дахэхэр лIэшIэгъу пчъагъэхэм адыгэмэ ашIыгъэ произведениехэм, Iэпэщысэ пкъыгъо зэфэшъхьафхэм, къащагъэлъэгъонхэ алъэкIыгъ. ГущыIэм пае, адыгэ пIуаблэм, щыгъынхэм ягъэдэхэн, пхъэхэм яхэбзыкIын, дышъэ IуданэкIэ дыгъэнхэм. Курсхэм къякIолIэрэ кIэлэегъаджэхэм ащыщхэу, апэрэу адыгэ шъуашэхэр зылъэгъугъэхэм, щыгъынхэр ашIогъэшIэгъонэу къызэпаплъыхьэщтыгъэх. Илъэс пчъагъэм къыкIоцI научнагъэ зыхэлъ уплъэкIун IофшIагъэу яIэр зэфихьысыжьыгъ, зэригъэзэфэжьи идиссертациеу «Подготовка и переподготовка учителей изобразительного искусства в условиях возрождения этнохудожественной культуры адыгов» (в контексте изучения традиционного прикладного искусства) зыфиIорэм чIыпIэ гъэнэфагъэ щыригъэубытыгъ.

Александр мы диссертацие ытхы зэхъуми, зыпхырегъэкIыми научнэ пащэу иIагъэр шIэныгъэлэжьэу, академикэу, профессорэу, педагогическэ шIэныгъэхэмкIэ докторэу Бузэрэ Ким ары. Ащ лъэшэу ишIуагъэ къызэрэригъэкIыгъэр, лъытэныгъэ ин зэрэфишIырэр сиIофшIэгъу бэрэ къыIоу зэхэсхыщтыгъ. ШIушIагъэр цIыфмэ ащымыгъупшэу бэрэ агу ельы, игугъу дахэкIэ, шIукIэ ашIы.

ХэзгъэунэфыкIы сшIоигъу Александр Ланиным ушэтын, уплъэкIун Iофхэр ащ къызэрэщимыгъэуцугъэхэр, нахь зыригъэушъомгъузэ, ыпэкIэ зэрэлъыкIуатэщтыгъэр. КIэлэеджакIохэм ИЗО-мкIэ яшIэныгъэхэм нахь ахагъэхъоным, нахь заушъомбгъуным апае, адыгэхэм ямызакъоу, тимылъэпкъэгъухэми IэшIагъэу, Iэпэщысэу ялъэпкъ искусствэ щагъэфедэхэрэр (прикладное изобразительное творчество) ашIэнхэм, ахэм уасэ афашIын алъэкIыным, зэхягъэшIыкIыгъэным уадэлэжьэн фэягъэ. Ащ къыпкъырыкIызэ, программэу «Искусство Адыгеи и сопредельных территорий в преподавании ИЗО» (1 — 7 классхэм апае) зыфиIорэр зэхигъэуцуагъ ыкIи къыдигъэкIыгъ.

Лъэпкъ-чIыпIэ компонентыр ИЗО-мкIэ егъэджэн-пIуныгъэ Iофхэм ащыпхырыщыгъэным кIэлэегъаджэхэр фэгъэхьазырыгъэнхэм яшъыпкъэу хэлэжьагъэх шIэныгъэлэжьхэр, ИЗО-мкIэ кIэлэегъэджэ пэрытхэр, программэр зэхэзыгъэуцогъэ Ланиныри зэрахэтэу. Джащ фэдэу мы Iофым чанэу хэлэжьагъэх Н.Г.ЛэупакIэр, Ф.Е.Сулеймановар, З. Л. ГъукIэр, Ю.М. СтIашъур, Н.А. Кожевниковар. Iофэу зыфагъэзагъэхэм гуетыныгъэ фыряIэу дэлэжьагъэх ИЗО-мкIэ кIэлэегъаджэхэу Хъ. Жанэр, (Теуцожь районымкIэ гурыт еджапIэу N 10), Э. Бэгъыр, Хь. Хьасанэр (Шэуджэн районымкIэ гурыт еджапIэу N 6-р), М. Мыкъор, (Теуцожь районымкIэ гурыт еджапIэу N 5-р), Н. Кожевниковар (Мыекъуапэ игурыт еджапIэу N 3-р), О. Иванча (Мыекъопэ районымкIэ гурыт еджапIэу N 2-р), А. Каплуковскаяр (Джэджэ районымкIэ гурыт еджапIэу N 3-р), М. Къэбэртаер (Адыгэкъалэ игурыт еджапIэу № 4-р), нэмыкIхэр.

Зигугъу къэтшIыгъэ программэхэм яушэтын-уплъэкIунхэр окIофэхэкIэ, лъэпкъ-чIыпIэ компонентыр кIэлэеджакIохэм япIун-гъэсэныгъэ щыпхырыщыгъэ охъуфэкIэ, художественнэ гъэсэныгъэм ащ чIыпIэ гъэнэфагъэ щеубытыфэкIэ, А. М. Ланиныр научнэ-практическэ конференцие зэфэшъхьафыбэм ахэлэжьагъ, къащыгущыIагъ. Конференциехэм яхьылIэгъэ сборникхэм истатьяхэр мызэумытIоу къадэхьагъэх. Iофэу ыгъэцакIэрэм дыкIыгъоу наукэм ишъофышхуи щэлажьэ. Тиинститут Iоф зыщишIэрэм къыщегъэжьагъэу научнэ IофшIэгъэ щэкIым къехъу ытхыгъ, къыдигъэкIыгъ. ИIофшIагъэхэм къащиIэтырэ лъэпкъ Iофыгъохэм язытет, ахэр зэрэзэшIопхыщт шIыкIэхэм афэгъэхьыгъэу район ыкIи хэку гъэзетхэм истатьяхэр бэрэ къаригъэхьагъэх.

Илъэс 40-м къехъугъ Ланиныр станицэу Ханскэм къикIызэ шIэныгъэхэм защыхагъэхъорэ институтэу Мыекъуапэ дэтым IофышIэ къызыкIорэр. ИщыIэныгъэ ызыныкъо нахьыбэр игупсэ институтэу, ятIонэрэ унэ фэхъужьыгъэм щигъэкIуагъ, икIэсэ сэнэхьатымкIэ Iоф ешIэ, гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэ хьалэлэу афэлажьэ, пшъэрылъэу зыфигъэуцужьыгъэхэр ыгъэцакIэнхэм чэщи мафи пылъ. Ащ фэдизырэ уахътэм иIофшIапIэ зэблихъугъэп, нэмыкI лъыхъунэуи ыгу къыригъэхьагъэп. ИщыIэныгъэ зэрэпсаоу институтым рипхыгъ, фэлэжьагъ. ШIэныгъэу зэригъэгъотыгъэмрэ сэнаущыгъэу хэлъымрэ кIэлэегъаджэхэм аIэкIигъэхьажьынхэм пае курсхэр, семинархэр зэхещэх, Iоф адешIэ, шIэныгъэ куу аIэкIилъхьаным пае шIэныгъэлэжьхэр, опыт ин зиIэ кIэлэегъаджэхэр къырегъэблагъэх. Ащ фэдэ курсхэр ащ районхэми ащызэхещэх, «мастер-классхэр» опыт зиIэ кIэлэегъаджэхэм къарегъэтых.

Александр къэгъэлъэгъоныбэхэм, научнэ конференциехэм, курсхэм, семинархэм кIэщакIо афэхъу, къэгъэлъэгъон зэфэшъхьафыбэу Мыекъуапэ е районхэм ащызэхащэхэрэм ахэлажьэ, къащэгущыIэ, Адыгэ къэралыгъо университетым, МГТУ-м лекциехэм къащеджэ, программэхэр, IэпыIэгъу тхылъхэр етхых, къыдегъэкIых. Мэфэ нэфынэ уахътэр фэхъурэп, чэщыри матхэ. ИIофшIэгъухэр еолIагъэхэми фэлъэкIыщтымкIэ IэпыIэгъу афэхъу. АщкIэ рэзэныгъэрэ шъхьэкIафэрэ къылэжьыгъ, иIофшIакIэ осэ ин фашIы, нахьыкIэхэм ящысэтехыпI.

Щыфым иIофшIэн шIу ылъэгъоу, хэшIыкI дэгъу фыриIэу ар ыгъэцакIэ зыхъукIэ, гущыIэ фабэу къыфагъэшъуашэрэр бэ.

ХЬАУДЭКЪО Шыхьамыз.

ИСКУССТВЭР — ТИБАЙНЫГЪ

Зытыратхагъэр илъэси 100 хъугъэ

Хьагъэудж Мыхьамэтрэ адыгэ музыкальнэ культурэмрэ афэгъэхьыгъэ «Iэнэ хъурае» Адыгэ къэралыгъо университетым шIэныгъэмкIэ ибиблиотекэ щыкIуагъ. Англием ифирмэу «Граммофоным» адыгэ традиционнэ музыкэр зыщытыратхагъэр илъэси 100 зэрэхъугъэм зэIукIэр ехьылIэгъагъ.

ШIэныгъэлэжьэу, Урысыем икомпозитормэ я Союз хэтэу Алла Соколовар пщынэо цIэрыIоу Хьагъэудж Мыхьамэт къыригъаIощтыгъэ мэкъамэхэр Англием, Москва, нэмыкIхэми зэращыIэхэр, ахэр угъоижьыгъэнхэм, лъэхъаным диштэу цIыфхэм зэхягъэхыгъэнхэм, нэмыкI Iофыгъоу ыгъэцакIэрэмэ къатегущыIагъ.

Ермэлхьэблэ къэралыгъо кIэлэегъэджэ университетым идоцентэу Сергей Ктиторовым къалэм итарихъ къэбар гъэшIэгъонхэр зэригъапшэхэзэ, культурэм епхыгъэу Iоф зышIэщтыгъэмэ ягугъу къышIыгъ. Хьагъэудж Мыхьамэт къыригъэIорэ музыкэр, илъэси 100-кIэ узэкIэIэбэжьмэ, зыщытыратхэгъэ унэр зыфэдагъэм, ар цIыф кIуапIэу зэрэщытыгъэм къатегущыIагъ. Ермэлхьаблэ а лъэхъаным щыпсэущтыгъэ ермэлхэм адыгабзэр зэрагъашIэщтыгъ, тилъэпкъ ишъуашэ ащыгъыщтыгъ, тиорэдхэр къаIощтыгъэх.

ШIэныгъэлэжьэу Унэрэкъо Рае орэд 36-рэ зытетхэгъэ дискхэм Iоф адишIи, джырэ уахътэ уядэIуным фигъэхьазырыгъэх. «Хъымсадэ иорэд», «Пшъэшъэ орэд», «Гощэгъэгъым игъыбз» зыфиIохэрэм, фэшъхьафхэм ар IупкIэу къатегущыIагъ.

Ермэлхьаблэ ицIыф цIэрыIомэ ясурэтхэр къызыщагъэлъэгъорэ чIыпIэ хэхыгъэу къалэм иIэм узыкIокIэ Хьагъэуджым исурэти лъэгъупхъэу нэм къыкIэуцо. «Граммофоным» тыритхэгъэгъэ орэдхэр, музыкэр джырэ уахътэ тиансамблэхэу «Ислъамыем», «Жъыум», нэмыкIхэми къырагъаIох.

Ижъырэ адыгэ орэдхэр «Iэнэ хъураем» щыIугъэх. ШIэныгъэлэжьэу Ацумыжъ Казбек, Едыдж Батрай, Пащтэ Мэдинэ, композитормэ я Союз хэтэу Татьяна Суховар, студентхэр, музыкантхэр зэIукIэм хэлэжьагъэх.

САХЬИДЭКЪО Нурбый.

Сурэтым итхэр: **«Жъыум» ижъырэ орэдыр къеIо.**

ОБЩЕСТВЕННЭ ОРГАНИЗАЦИЕХЭР

«Хьакурынэхьабл — Мамхыгъ»

Адыгеим икъэлэ гупчэ щыпсэурэ цIыфхэу къуаджэхэу Мамхыгъэрэ Хьакурынэхьаблэрэ къадэкIыгъэхэм яшIоигъоныгъэкIэ Адыгэ республикэ общественнэ-шIушIэ организациеу «Хьакурынэхьабл — Мамхыгъ» зыфиIорэр зызэхащагъэр илъэс заулэ хъугъэ. А уахътэм къыкIоцI общественнэ организацием пшъэрылъэу зыфигъэуцужьыгъагъэхэм язэшIохын ащ хэтхэр амал зэряIэкIэ дэлэжьагъэх.

КъоджитIум социальнэ ыкIи экономическэ хэхъоныгъэхэр ашIынхэр, цIыфхэмкIэ мэхьанэ зиIэ Iофыгъохэр къаIэтынхэр ыкIи пхырагъэкIынхэр ары нахьыбэрэмкIэ обществэм Iоф зыдишIагъэр.

Общественнэ организациеу «Хьакурынэхьабл — Мамхыгъ» зыфиIорэм ипащэу, къуаджэу Мамхыгъэ къыщыхъугъэу ыкIи щапIугъэу, къалэу Мыекъуапэ иунагъокIэ щыпсэоу, Адыгеим дэгъоу щызэлъашIэрэ Къуижъ Казбек Рыхъу ыкъор непэ тиредакцие ихьакI.

— Казбек, цIыфхэмкIэ общественнэ организациехэм яшIуагъэ инэу къагъэкIон зэралъэкIыщтыр хэткIи гъэнэфагъэми, хабзэм ахэм мэхьанэ тэрэз аримытыжьэу, мылъкукIэ къызэрадемыIэжьырэр шъошIэми, общественнэ организациер зэхэшъущагъэ. Сыда а Iофым лъапсэ фэхъугъэр?

— СыгукIэ сшIошъ хъоу ыкIи сицыхьэ телъэу къэсэIо — хэти, анахь IэнэтIэшхо зезыхьэрэ цIыфми, къызщыхъугъэ къоджэ цIыкIум ыгу зэрэпэблагъэр, янэятэхэм яхэпIэжъ зэрэщымыгъупшэрэр. Тэри чылэу тыкъызыщыхъугъэм зыгорэущтэу IэпыIэгъу тыфэхъу тшIоигъуагъ.

ЕгъашIэм Мамхыгъэрэ Хьакурынэхьаблэрэ адэсхэр зы къуаджэм фэдэу псэугъэх, зы колхозыгъэх, зы Совет хэтыгъэх. Сабыйхэм зэкIэми зы еджапIэм тыкIощтыгъ, а зы кIэлэегъаджэхэм тырагъаджэщтыгъ. ТызэныбжьыкIэми зыдгощыщтыгъэп, непи къоджэ-къуаджэкIэ тызэджэжьырэп. Тэ, нахьыжъыIохэм, джа зэпэблэгъэ-зэныбджэгъуныгъэу тиIагъэм тызэрипхыгъэу тигъашIэ къэтэхьы, тицIыкIугъом зэфэтшIыгъэ шIулъэгъури тазыфагу зэрэдэлъ.

Джащ фэдэ цIыфыгъэ зэфыщытыкIэ дахэм мэхьанэу иIэр тэ къыткIэхъухьэхэрэми къагурыдгъэIонэу тыфэягъ. ЛIэужыкIэхэр къалэм къыщыхъугъэхэми, ахэр зэдгъэшIэнхэр, лIакъохэм азыфагу Iахьылыгъэ-зэблэгъэныгъэу адэлъхэр агурыдгъэIонхэр, агукIэ нахь зэпэблагъэ тшIынхэр тигухэлъхэу Iофыр едгъэжьагъ.

— Обществэм и Устав зигугъу къэпшIыгъэ Iофхэри, нэмыкIэу Iоф зыдэшъушIэщтхэри игъэкIотыгъэу къыщыжъугъэлъэгъуагъэх. Ахэм ащыщэу къыжъудэхъугъэхэр тэгъашIэхэба.

— Къыддэхъугъэхэри, тэ тызэрэфаем фэдэу тфэмыгъэпсыгъэ Iофхэри щыIэх. Анахьэу сэ сызгъэразэхэрэм ащыщ къуаджэу Мамхыгъэ щыщхэу Хэгъэгу зэошхом хэлэжьагъэхэм апае мемориальнэ комплекс зэрэдгъэпсыгъэр. Шъыпкъэр пIощтмэ, тыгу къеощтыгъ адрэ къуаджэхэм ялыеу тэтыем нэпэеплъ саугъэт зэрэдэмытыгъэр. Джы шIэжь дэпкъым шъхьафэу щыхядгъэутыгъэх заом щыфэхыгъэхэм ыкIи псаоу къэнэжьыгъэхэм ацIэхэр. РайонымкIэ ветеранхэм я Совет, военкоматыр, чIыпIэ зыгъэIорышIэжьыпIэр упчIэжьэгъу тшIыгъагъэх. ЦIыфхэр ахъщэкIэ зэралъэкIэу къыхэлэжьагъэх, сомэ мин 230-рэ къэтыугъоигъагъэр. Ежь мемориалым игъэпсын мин 750-рэ пэIухьанэу щытыгъ, Iофыр къинкIаеу къытфекIугъ. Сафэразэу сэ сшъхьэкIи, къуаджэм ыцIэкIи тхьашъуегъэпсэу ясIо сшIоигъу зишIуагъэ инэу къытэзыгъэкIыгъэ кIалэхэм. ПсэолъэшIэу Тутарыщ Батырбый мраморнэ плиткэу комплексыр зэрапкIэщтыр зэкIэ, ахэр хэзылъхьажьыщт бригадэри игъусэу къыгъэкIогъагъ, Iофыр аригъэгъэцэкIагъ. МэзитIу фэдизэ къалэм тикIызэ чылэм тыкIуагъ, къытфэулэурэ цIыфхэм талъыплъагъ, дгъэшхагъэх, тахэтыгъ. Чылэм щыщ кIалэхэу Iэшъхьэмэфэ Налбый сомэ мини 10, Отэщыкъо Аслъан — мин 18, Гусейнов Сергей — мин 24-рэ, Зэфэс Мурадин — мин 40, Къыкъ Салбыйрэ Зэфэс Рэщыдэрэ — мини 8 зырыз, ПIатIыкъо Рэмэзанэрэ ТIатIыжъ Аскэрбыйрэ — мини 9 зырыз, Хъурэшэ Мэдинэ — мини 10 мемориалым ишIын къыхалъхьагъ. ЯIэм елъытыгъэу, соми 100-м къыщегъэжьагъэу сомэ миным нэс къэзыхьыгъэхэри цIыфхэм къахэкIыгъэх.

Непэ пый мэхъаджэм пэуцужьыгъагъэхэм ясаугъэтэу Мамхыгъэ дэтым тыщэгушIукIы, ар зыфэдгъэуцугъэхэри къытфэразэхэу къытшIошIы.

— Казбек, чылитIум яобщественнэ, культурнэ щыIакIэ шъухэлажьа?

— Районым щызэхащэрэ Iофтхьабзэхэм тахэлажьэ, ащ нэмыкIэу цIыф лэжьакIохэу, заом хэтыгъэхэу зиюбилей хэзыгъэунэфыкIыхэрэм заIотэгъакIэ, тафэгушIо, агу къыдэтэщае. Джащ фэдэу зидунай зыхъожьыгъэ цIыф гъэшIуагъэхэм ябынхэм тафэтхьаусыхэ, зигъот макIэхэм тиамалкIэ IэпыIэгъу тызэрафэхъущтым тыпылъ.

Районым ифутбол командэ тиреспубликэ изакъоп зыщашIэрэр. Ар турнирхэм ахэлэжьэ зэпыт, текIоныгъэхэр къыдехых. Ащ гъэстыныпхъэкIэ е ахъщэкIэ тыдеIэу къыхэкIыгъ. Районым имафэ, мэкъумэщ илъэсым икIэуххэр зэфахьысыжьыхэ зыхъукIэ район гупчэм тыкъэмыкIоу къыхэкIырэп.

Къуаджэхэм адэт къэхалъэхэм язытет, нэмыкIэу цIыфхэр зыгъэгумэкIырэ Iофыгъохэр тинэплъэгъу идгъэкIыхэрэп.

— Джырэ уахътэм апэ ижъугъэшъырэ Iофхэр сыд фэдэхэр ара?

— Непэ анахьэу тызыгъэгумэкIырэр Мамхыгъэ игупчэ ит къэхэлъэжъым изэтегъэпсыхьажьын ары. Чылэм къэхэлъищ дэт — тIур гъучI хъагъэкIэ дэгъоу шIыхьагъэх, ящэнэрэми гъэцэкIэжьынхэр ищыкIагъэх. ГъучI хъагъэм ыкIыIукIэ упхырымыплъышъунэу материал псынкIэ горэ теIулIэгъэн фае, чэур дгъэлэщт. Къэхалъэр IыгъэкI, кIыхьэлыхьэ тымышIэу ащ ищыкIэгъэ Iофхэр зэшIотхыщтых. Чылашъхьэми, чылакIэми ащыIэ къэхалъэхэм якIолIэрэ гъогухэри дгъэцэкIэжьыщтых, джэназым къакIохэрэм апаи бгъагъэ щытшIыщт. БэмышIэу чылэм тыкIогъагъ, цIыфхэм, чIыпIэ администрацием иIофышIэхэм къэхалъэм икъэшIыхьанкIэ тадэгущыIагъ. ТызэгурыIуагъэу къысшIошIы, тиамалхэри, тизэшIокIхэри зэхэтлъхьанхэшъ, къэхалъэм иIоф зэшIотхынэу тигухэлъ. ЕгъашIэм къэхэлъэ Iофхэр къоджэдэсхэм зэкIэм зэдыряIофыгъ. Бзылъфыгъи, хъулъфыгъи Iофым къыхэлэжьэнхэ фае, зэкIэми къапэблэгъэ цIыфхэр ащ дэлъых.

— Казбек, общественнэ организацием хэта хэтхэр, ащ изэхэсыгъохэм къякIуалIэхэрэр?

— Организацием нэбгыри 100-м ехъу хэт, Совет иI, ащ нэбгырэ 11 хэхьэ. Советым илъэсым зэхэсыгъо заулэ зэхещэ. Обществэм хэтхэм мазэм сомэ 30 кассэм къырагъэхьанэу ары унашъоу щыIэр.

Тизэхэсыгъохэм зетэгъэжьакIэм бзылъфыгъэхэри, ныбжьыкIэхэри нахьыбэу къакIощтыгъэх. Непэ тэ тызэрэфаеу кIэлакIэхэр тиIофхэм къахэлажьэхэрэп. Ар икъоу тыздэмылэжьэгъэ Iоф. НыбжьыкIэхэр общественнэ организацием нахьыбэу къызэрэхэщэгъэнхэ фаем шъхьафэу советыр тедгъэгущыIэщт.

— Советыр зыщызэхэхьан чIыпIэ шъуиIа, цIыфхэр зэхэсыгъохэм тыда къызэкIуалIэхэрэр?

— Общественнэ организациер зызэхэтщагъэм къыщегъэжьагъэу унэу тызщызэрэугъоищтым икъэгъотынкIэ IэпыIэгъу къытфэхъугъэх Бырсыр Батырбыйрэ Хъунэго Рэщыдэрэ. Апэ АКъУ-м, джы къэралыгъо IофшIапIэу «Гуманитар ушэтынхэмкIэ АР-м иинститут» тыщызэIокIэ.

Общественнэ Iофыр сыдигъуи Iоф псынкIэп. ШIоигъоныгъэ закъокIэ цIыфыбэ зыгъэгумэкIырэ Iофыгъохэр зэшIопхынхэ плъэкIыщтэп. Арэущтэу щытми, общественнэ организациеу «Хьакурынэхьабл — Мамхыгъ» зыфиIорэм иIофшIэн нахь гъэшIэгъонэу зэхатщэ тшIоигъу. ТапэкIэ ныбжьыкIэхэри, бзылъфыгъэхэри тиIофшIэн нахь къыхэдгъэлэжьэщтых. КIалэхэр тапэ ерэтых, тэ, нахьыжъхэм, акIыб тыдэтэу, тлъэкIырэмкIэ IэпыIэгъу тафэхъущт.

— Шъуигухэлъхэр къыжъудэхъунхэу шъуфэтэIо.

ДэгущыIагъэр ***ШЪАУКЪО Аслъангуащ.***

Сурэтым итыр: **Къуижъ Казбек.**

АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭМ ИЯ 20-рэ ИЛЪЭС ИПЭГЪОКI

«ГУФИТЫМ» быракъыр егъэбыбатэ

Адыгэ лъэпкъ къэшъокIо ансамблэу «Гуфитым» хэтхэр ныбжьыкIэх. Купым ихудожественнэ пащэр Къэбэртэе-Бэлъкъарымрэ Адыгэ Республикэмрэ язаслуженнэ артистэу Нэныжъ Айдэмыр.

— Лъэпкъ къашъохэр зышIогъэшIэгъон ныбжьыкIэхэр ансамблэм къетэгъэблагъэх, тэгъасэх, — еIо Нэныжъ Айдэмыр. — Сэнаущыгъэ зыхэлъхэр къахэтэгъэщых. КIалэхэри пшъашъэхэри еджэх. ЯшIэныгъэ хагъахъозэ, лъэпкъ искусствэм фэлажьэх, анахь дэгъухэр «Налмэсым» фэтэгъэхьазырых.

«Гуфитыр» Тыркуем щыIагъ, адыгэу хэгъэгум исхэм аIукIагъ, концертхэр къыщитыгъэх. Тыркуем къикIыгъэ кIэлэцIыкIу ансамблэу «Мафэмрэ» «Гуфитымрэ» зэгъусэхэу Мыекъуапэ пчыхьэзэхахьэу щызэхащэгъагъэр тщыгъупшэрэп. Тилъэпкъэгъу кIэлэцIыкIухэу Тыркуем къыщыхъугъэхэм адыгабзэр ашIахэрэп пIоми хъунэу щытыгъ.

Адыгеим щыщ ныбжьыкIэхэр хьакIэмэ нэIуасэ афэхъугъэх, тIэкIу нэмыIэми, адыгабзэкIэ адэгущыIэхэу зэрэфежьагъэхэм шIуагъэу къытырэр тинэрылъэгъугъ. КIэлэцIыкIу ансамблэхэу хэгъэгу зэфэшъхьафмэ ащызэхащагъэхэр джыри зэлъыкIощтых.

Лъэпкъ къашъоу «Гуфитым» къышIыхэрэр Нэныжъ Айдэмыр егъэуцух. Дунаим щыцIэрыIо ансамблэу «Налмэсым» А. Нэныжъыр икъэшъуакIу, кIэлэцIыкIухэри ыгъэсэнхэу уахътэ къыхегъэкIы.

Адыгэ Республикэм ия 20-рэ илъэс фэгъэхьыгъэ мэфэкI зэхахьэхэм «Гуфитым» зафегъэхьазыры. Адыгэ быракъыр агъэбыбатэзэ къашъоу къашIыщтыр зэкIэми агу рихьыщтэу тэгугъэ.

Сурэтым итыр: **къэшъокIо купэу «Гуфитыр».**

БОЕВОЙ САМБЭР. УРЫСЫЕМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ

ЛIыгъэр зишапхъэр атекIо

Урысые Федерацием боевой самбэмкIэ изэнэкъокъухэр Санкт-Петербург щыкIуагъэх. Адыгэ Республикэм ихэшыпыкIыгъэ командэ зэIукIэгъумэ афэзыгъэхьазырыгъэ тренерхэм ащыщэу Тыгъужъ Алыйрэ тибатырхэу Абазэ Ислъамрэ Хамзатханов Хьамидэрэ Мыекъуапэ къызагъэзэжьым гущыIэгъу тафэхъугъ.

— Зэнэкъокъухэр дэгъоу зэхащэгъагъэх, — къеIуатэ Тыгъужъ Алый. — Дышъэ медальхэм афэбэнагъэхэм лIыгъэ шъыпкъэ зэрахьагъэу сэлъытэ.

— Абазэ Ислъам килограмм 90-м нэс къэзыщэчырэмэ зэрянэкъокъугъэр къытфэIуатэба.

— Сигуапэу къыосэIо Ислъам спорт ухьазырыныгъэ дэгъу дэдэ зэIукIэгъухэм къащигъэлъэгъон зэрилъэкIыгъэр. Санкт-Петербург ибэнакIоу Дмитрий Невиннэм «къабзэу» текIуагъ. Дагъыстан къикIыгъэ Рэмэзан Алигаджаевыр бэрэ ыгъэгугъагъэп. Пкъыуз фишIи, ащи «къабзэу» къышIуихьыгъ.

— Финалым Ислъам зэрэхэфагъэр инэбджэгъухэм ашIогъэшIэгъонэу къаIуатэ.

— Хабзэ зыхэмылъ спорт зэзэонымкIэ ыкIи боевой самбэмкIэ дунаим ичемпионэу Михаил Заяц Москва щэпсэу. Адыгеим ибатыр ащ зыIокIэм текIоныгъэр къышIуихьыгъ. Зэнэкъокъум еплъыгъэ тренерхэм, спортсменхэм Абэзэ Ислъам иIэпэIэсэныгъэ осэ ин фашIыгъ. Дунаим изэнэкъокъухэм М. Заяцрэ И. Абазэмрэ ащызэIукIагъэхэм фагъадэзэ бэнэгъур зэрэкIорэм еплъыгъэх. Ислъам псынкIэу мэгупшысэ, амалэу иIэр ыгъэфедэным пае хэкIыпIэ зэфэшъхьафхэр къегъотых. ИзекIуакIэхэр хырыхыхьэмэ арагъапшэхэу бэрэ къыхэкIы. Финалныкъор «къабзэу» тибатыр къыхьыгъ.

— Ислъам, уизэIукIэгъухэр зэбгъапшэхэмэ къахэбгъэщы пшIоигъор къытэпIонэу уфаеба?

— Къин къысщымыхъугъэ зэIукIэгъу къахэкIыгъэп. Арэу щытми, Михаил Заяц сызэрэтекIуагъэм нахь сигъэгушIуагъ, ар финалым фэзгъэдагъ.

— Дышъэ медалыр Санкт-Петербург испортсмен къызышIопхьыгъэр.

— Ары. Михаил Мохнаткиным пкъыуз фэсшIи, «къабзэу» сытекIуагъ.

— Хамзатханов Хьамидэ кг 82-рэ къэзыщэчырэмэ якуп хэтыгъ. Алый, ащ ибэнакIи къытфэIуатэба.

— Хамзатханов Хьамидэ ящэнэрэ чIыпIэр къызэрэдихыгъэм фэшI тигъэгушIуагъ. Шъобж къызытыращэм ыуж бэнэпIэ алырэгъум къызэрэтекIыжьыщтыр арэп зэгупшысагъэр — медалым фэбэнагъ.

— ЗэIукIэгъоу Хьамидэ иIагъэхэм тащыбгъэгъуазэ тшIоигъу.

— Москва испортсменэу Игорь Антонюк, С.-Петербург ибэнакIоу Рустам Абдураповым, етIанэ Абусупиян Алихановым Хьамидэ атекIуагъ. Дунаим ичемпионэу, Дагъыстан илIыкIоу Мурад Керимовымрэ Хьамидэрэ финалныкъом щызэIукIагъэх. ТекIоныгъэр М. Керимовым ыхьыгъ.

— Джэрз медалыр Хьамидэ къыдихыныр къехьылъэкIыгъа?

— Зэнэкъокъум зэIукIэгъухэр сыдигъокIи къинэу щэкIох. Хьамидэ икъулайныгъэ ыгъэфеди, Москва испортсменэу Игорь Антонюк текIуагъ.

— Хьамид, сыда къытапIо пшIоигъор?

— Зэнэкъокъумэ тафэзыгъэхьазырыгъэ тренерхэм ацIэ къесIо сшIоигъу. Хьэпэе Арамбыйрэ Тыгъужъ Алыйрэ тренерэу сиIэх, лъэшэу сафэраз. Адыгагъэу къыздызэрахьэрэр сэрыкIэ еджапIэу щыт.

— Сэри ситренерхэм тхьашъуегъэпсэу ясIожьынэу сыфай, — зэдэгущыIэгъур лъегъэкIуатэ Абэзэ Ислъам. — Хьэпэе Хьамидэрэ Ошхъунэ СултIанрэ тренерэу сиIэх. — Спортым сызэрэфагъасэрэм дакIоу, щыIэныгъэм епхыгъэ IофыгъохэмкIи сикIэлэегъаджэхэу, ныбджэгъу нахьыжъхэу сэлъытэх.

— Алый, Адыгеим ихэшыпыкIыгъэ командэ ущытхъунэу зэIукIэгъумэ закъыщигъэлъэгъуагъа?

— Абэзэ Ислъамрэ Хамзатханов Хьамидэрэ дышъэ ыкIи джэрз медальхэр къыдахыгъэх. Бэрзэдж Ислъам, Бэрэчэт Мурат, ЛIэрыкъо Мурат, Саидрахмонов Мустафа, ХьэкIэлI Рустам, Тутарыщ Бислъан Урысыем и Къыблэ шъолъыр изэнэкъокъухэм ахэлажьэхи, хагъэунэфыкIырэ чIыпIэхэр къыдахыгъэх, ащ ыуж Урысыем икIэух зэIукIэгъумэ ахэлэжьагъэх. Медальхэр къамыхьыгъэми, сакъыщытхъу сшIоигъу. ЯIэпэIэсэныгъэ хагъэхъуагъ, тапэкIи Iоф зыдашIэжьызэ тагъэгушIонэу тащэгугъы.

— Тизэдэгущыгъэгъу зыщытыухыным сыда джыри къытэшъуIощтыр?

— Тимедальхэм ахэдгъахъо, спортыр зикIасэхэу къытфэгумэкIыхэрэр нахьыбэрэ дгъэгушIохэ тшIоигъу. Адыгэ Республикэр мыгъэ илъэс 20 мэхъу, юбилеим гъэхъагъэхэр пэдгъохынхэу тыфай.

— ШъуигухэлъышIухэр къыжъудэхъунхэу шъуфэсэIо.

— Тхьауегъэпсэу.

Сурэтым итхэр: **Абэзэ Ислъам, Тыгъужъ Алый, Хамзатханов Хьамид.**

НэкIубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТIЫЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэхэр:
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КъыдэзыгъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

Редактор шъхьаIэр
ДЭРБЭ ТИМУР

Редакцием зыдэщыIэр:
385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр: 52-16-79,
редактор шъхьаIэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,
редактор гуадзэр-пшъэдэкIыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:
Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлъыIэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэIорышIапI, зэраушыхьатыгъэ номерыр **ПИ №10-3892**

Гъэзетым къыхиутыхэрэм мышъыпкъагъэу къахафэхэрэмкIэ къэзытхыгъэхэм пшъэдэкIыжь ахьы. Къэтхэхэрэмрэ гъэзетым щылажьэхэрэмрэ яеплъыкIэ зэтемыфэн ылъэкIыщт. Гъэзетеджэхэм къытфагъэхьырэ тхыгъэхэр зэхэтфыхэрэп ыкIи къэзытхыгъэхэм аIэкIэдгъэхьажьыхэрэп.

Зыщыхаутырэр ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Пчъагъэр 4335
Индексхэр 52161 52162
Зак. 616

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00